

SZÉKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZÉKELY UJSÁG

Megjelen hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Előfizetési ára helyben házhoz hordva; vagy vidékre postán küldve: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. — M. kir. postatakarékpénztári csekk- és kliring 10,489. sz. — Helyközi telefon 15. sz. Mindenféle díjak Székelyudvarhelyt előre fizetendők.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

BETEGH PÁL

LAPTULAJDONOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhely, Kossuth-utca 31. szám, hova az előfizetések, kéziratok és hirdetések küldendők. Kéziratokat vissza nem adunk. — Hivatalos hirdetések 100 szóig szavankint 6, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet 8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. — Nyílt-tér sora 1 korona

Báró vargyasi Daniel Gábor.

A hivatalos lap szombati száma közli, hogy a király idős B. Daniel Gábor nyugalmazott főispánnak az unitárius egyház tiszteletbeli főgondnokának, valamint törvényes utódainak, a közügyek terén szerzett kiváló érdemei elismerésül a magyar bárói méltóságot adományozta.

Idős B. Daniel Gábor a legutolsó főkirálybírája és a legelső főispánja volt Udvarhelyvármegyének. Ma is legendás gloria veszi körül megyeszerte a nyolcvannyolc éves jószágos embert, ki rokonszenvesse, köztiszteltette tette a Daniel nevet az egész Székelyföldön.

Kegyeletes szeretettel emlékezik ma is róla e vármegye minden fia. Ugy ragaszkodik hozzá minden székely, mintha édes atya volna.

Nem korbáccsal, nem alattomos és nyílt terrorizmussal, megfélemlítéssel kormányozta, vezette ezt az ő ideje óta elárvult vármegyét. Nem tartott kopókat, spicliket, akik azt kutassák, lessék, hogy vajjon ki hova jár, kivel áll szóba és kinek emeli meg a kalapját?

Mindenki részére tárva-nyitva volt az ajtója. Senkit el nem utasított segítség, vigasztaló, reményt nyújtó, biztató szó nélkül.

Hatalmával nem tett szelget önmagának, hanem minden hatalmát, befolyását vármegyéje javára gyümölcsöztette és e gyümölcsből a legszegényebb embert épen úgy részesíté, mint a gazdagabbat...

Vallási, politikai meggyőződése miatt senkit sem üldözött. Mindenkit szeretett és viszont őtet is mindenki szeretete s ma, annyi év után, még sokszorosan kimagaslóbb lett áldásos működése, mert helyé üresen maradt igen sok téren és jól megérdemelt nyugodalomba vonulása óta — kisebb-nagyobb megszakítást kivéve — szeretet nélkül való, durva öklelés, nyomor és szenvedés ütött tanyát a vármegyei közelet mezején...

Nagyon, igen nagyon megváltoztak a viszonyok. Kipusztult az őszinte emberbaráti érzelm a hivatalos helyiségekből és több helyen pajtáskodássá, érdekszövetséggé fajult.

Nem tudjuk egész biztonsággal megállapítani, hogy vajjon mi változtunk-e meg, avagy a világ forgása lett más. Csak annyit látunk, tapasztalunk, hogy idős B. Daniel Gábor főispán-sága óta e vármegyéből állandóbb, maradandóbb szeretettel, igen kevesen hagyták el a főispáni széket. Kitüntetések alkalmából bemutatjuk arcképét és közöljük e helyen életrajzi adatait:

Báró idős B. Daniel Gábor, 1848-iki kormánybiztos, a magyarországi unitárius egyház főgondnoka, 1824. április 21-én a háromszékvármegyei Árkos községben született.

Iskolai tanulmányai bevégezése után, Európa különböző országaiban tanulmányutat tett. Után ismereteit így kibővítette, 1844-ben a kir. táblai kancelláriára felelküdt és ott jogi tanulmányait folytatta s letele a jogtudományi szigorlatot.

1845-ben Udvarhelyszék hites ülnöke, 1846-ban az erdélyi kormány-szék tb. fogalmazó-gyakornoka lett. E minőségében aztán 1846. augusztus havától 1848-ig Bécsben az erdélyi udvari kancelláriánál szolgált.

Az 1848. március 13-án Bécsben kiűtött forradalom idején hazajött és az agyagfalvi híres székely gyűlés után, mint segédkormánybiztos működött. Ezért aztán a szabadságharc lezajlása után, üldözőbe vették az osztrákok és a nagyobb büntetés elől csak úgy menekülhetett, hogy az erdővidéki alki-

rálybíró-ságot elvállalta, amit azonban rövid ideig viselt.

1861-ben Udvarhelyszék ideiglenes főkirálybírája volt. Az 1863-ban megtartott nagyszebeni híres Landtagra a homoródi kerületből több ízben követnek választották, de csak egyszer volt jelen; nem akarván részt venni azon törvénytelen gyülekezésen.

1865-ben ismét ideiglenes, 1869-ben pedig végleges főkirálybírája lett Udvarhelyszéknek. 1875-ben Székelyudvarhely és Oláhfalú, 1878-ban pedig Udvarhelyvármegye főispánjának nevezték ki és e tisztelet 1892-ig viselte. Tehát egyfolytában három évtizedet töltött e székely anyavármegye élén.

1876-ban az árkosi zsinat egyhangulag a magyarországi unitárius egyház főgondnokának választotta és e minőségében a főrendiház tagja lett. Közben 1870-ben kormánybiztos volt.

1886-ban a király a Lipót-rend kiskeresztjével, 1891-ben pedig a Szent István rend kiskeresztjével tüntette ki.

Nincs e vármegyében közintézet, testület, melyben mint kezdeményező, alapító vagy támogató részt nem vett volna. A székelykereszturi unitárius középiskola épületének kibővítését is ő eszközölte ki. Alapító tagja az Erdélyi Muzeumnak és az E. M. K. E.-nek. „Történelmi kalászkok 1603—1711”, valamint a „vargyasi Daniel család eredete” címmel könyvet írt. Most aztán a király magyar bárói méltóságra emelte.

Nagyobb vonásokban ezek az idős B. vargyasi Daniel Gábor életrajzi adatai, melyeket eddig a történelem lapjaira feljegyeztek és a melyek különben köztudomású dolgok. Sokkal értékesebb azonban a nép széles rétegeibe írt legendás történet, mely apáról-fiúra és nemzedékről-nemzedékre örzi szívében idős B. Gábor nemcsak jó szívét, atyai gondosságát.

Kora megelőzte a mi mostani küzdelmeinket, melyben vágyva-vágyunk az ő puritán jellemű, becsületes vezérsége idejében uralkodott áldásos vezetésre. Vajjon elérhetjük-e valamikor? Vajjon lesz-e Udvarhelyvármegyének még idős B. Daniel Gábor, aki nem félelmet, alattomos gyűlölködést, mérhetetlen rombolást, hanem bizalmat, reményt, szeretetet öntsön mindnyájunkba és aki nem csupán a kormányok vakeszköze, hübéres cselédje, hanem vármegyéjének igazi édesatyja legyen!? Ilyen főispánra vágyik e szegény, elhagyatott vármegye, mert csak széles látókörű, teljes tudású egész ember tudná ki-gyomlálni azt a sok gázt, mely előhaladásunk szántóföldjein valósággal el-ölte a tiszta buzát.

Mély tisztelettel és határtalan szeretettel üdvözljük idős B. vargyasi Daniel Gábort kitüntetések alkalmából s kérjük, legyen hathatós pártolója, továbbra is igaz barátja e székely anyavármegye becsületes uton előre törekedni kívánó népének.

Isten kegyelme hosszú élettel áldotta meg. Egy egész vármegye kívánja, hogy még sokáig éljen!

Homoródvidéki
székely vasut.

— Értekezlet Oklándon. —

(—gh) Bizony messze, nagyon távol vagyunk az előhaladás, a kultura áldásaitól Udvarhelyvármegyében és ennek legfőbb oka szegénységünk s az a csökönys maradiság, mely a torma-ba esett féregéhez hasonló. Az is azt hiszi, hogy jobb élet nem létezik. Nálunk meg sokan azt gondolják, hogy ez-élt is így volt s ezután jobban nem lehet. Pedig csak akarnunk kell és vármegyénk térképe azonnal megváltozik.

Erre most kiváló alkalom kínálkozik a Homoródköhalom—Mirkvásár—Székelyszombor—Homoródújfalú—Oklánd—Karácsonfalva—Homoródalmás—Lővéte—Szentkeresztbánya—Szentegyházsfalu felé tervezett székely vasut minél előbb való megvalósításával, a mely hivatva lenne az egész Homoród vidékét új életforráshoz, előre nem is sejtett boldogulás útjára segíteni.

E vasut engedményese Schwarz Adolf esztergomi bányavállalkozó már a nagy költséget igénylő előmunkálatokat keresztül vitte és azon a ponton áll a tervezett vasut, hogy az érdekelt lözségek is mellé álljanak s az ügyet anyagi és erkölcsi támogatásukkal dűlőre juttassák.

Ugy értesülünk, hogy e hó 25-én (vasárnap) a vasut érdekelttségének értekezlete lesz Oklándon az alispán elnöklésével és a főszolgabíró, valamint a környékbeli községek részvételével.

Már megelőzőleg a kereskedelemügyi miniszter kiküldötté volt Kék István máv. főfelügyelőt, ki beutazva a vonalba eső területet, oly kedvező véleményt nyilvánított, hogy a máv. kezelésbe vétele biztosítva van. Ez pedig azt igazolja, hogy a tervezett vasut anyagi tekintetben kifizeti magát és a befektetendő tőkét s annak kamatait meghozza. Tehát az érdekelttség, a községek, közbirtokosságok nyugodt lélekkel vállalhatják a reájuk eső hozzájárulást.

De ettől eltekintve is, ma már oly égetően szükséges a modern közlekedés létesítése nálunk, hogy az elől kitérni nem lehet, sőt valóságos bünt követne el, aki minden erejével e célt előmozdítani nem törekednék.

Meg vagyunk győződve arról, hogy székely testvéreink mindnyájan így gondolkoznak, velünk egyet értenek és a vasárnap Oklándon megtartandó értekezletre az összes községek, közbirtokosságok elküldik minél nagyobb számban megbízottaikat.

Homoródvidéke gazdag szén-, vas-, márvány- és mészbányában, nagy kiterjedésű erdői vannak. Most alig érnek többet a semminél, hiszen értékesíteni ott, ahol ára van — nem lehet. A vasut ezeket a mesés kincseket érő holt-tőkéket élővé teszi és a mostani helyzetben csak nyomorgó, a tormába esett féréghez hasonló sorsunkat egy csapásra megváltoztatja. Erre gondoljon minden székely és ne engedje, hogy idegen kézre jussanak a részvények. Mert aki más szája után eszik kását, az igen sajnálatra méltó sorsban részesül. Teremtsünk itthon megélhetési forrásokat és akkor soha senkinek eszébe sem jut idegen országokba kivándorolni. Legyünk a magunk urai és ne a mások rabszolgái. Ez illik a dicső múltú székelyhez.

A nő társadalmi helyzete — és politikai jogai.

Irta: *Dr Pál Ernő* ügyvéd, városi tisztviselő. (2. folytatás.)

Politikai jogokról még szó sincs, pedig a magyar alkotmány szelleme nem idegenkedik tőle. Ott van pl. régi alkotmányunkban a távollévők, köztük a nők követküldési joga az országgyűlésre. Kossuth Lajos is, mint egy főúri hölgy követe jelent meg először a magyar országgyűlésen és ez a megbízás volt kiinduló pontja ragyogó és Magyarország életében korszakot alkotó politikai pályafutásának.

Vagy ott van újabbban a községi törvény, amely megengedi, hogy önálló nők, mint virilisták magukat a képviselőtestületi közgyűlésen képviseltethessék.

Mindezek a jelenségek még nagyon távol állanak ugyan a politikai jogoktól, még talán oly csiráknak sem tekinthetők, amelyekből azok idővel kisarjazhatnak, mert

maga a virilizmus, amelyekben ezek gyökereznek, teljesen antidemokratikus intézmény. De már e jelenségekből is megállapíthatjuk, hogy a nők politikai jogokkal való felruházását nem lehet olyan romboló hatású reformnak tekinteni, amely a magyar alkotmánnyal ellenkeznék és azt kiforgatná sarakából.

Reméljük, hogy ha az általános műveltség nálunk is általánossá válik és a legkisebb falukban is állami népiskola fogja terjeszteni a tudást és felvilágosultságot, ha majd a katonai terhek nem fognak oly súlyosan nehezédni ránk, mint most s a vásárnapi korcsmázások és verekedések helyett nálunk is ismeretterjesztő és szívetleket nemesisítő előadásokat fog hallgatni minden falu népe, akkor ezt a kérdést is több szeretettel fogják felkarolni és mi is előre haladunk az általános kulturális áradattal.

Franciaországban már láttunk női egyetemi tanárokat, orvosokat, ügyvédeket, akik ép úgy megállják helyüket, mint a férfi kollégáik. A politikai jogokból azonban még ki vannak zárva.

Angolországban csak nemrég történtek tüntetések és zavargások a nők politikai jogai érdekében. Magába a parlamentbe tört be egy csoport nő és hangosan követelte a nők választójogának törvénybe iktatását. Egyelőre ugyan az lett a dolog vége, hogy a rendőrség szétverte a zavargókat, de ezzel az ügyet befejezettnek nem tekinthetjük. Az ideiglenes kudarc elkeseríthette talán azokat, akik a nők jogai mellett agítálnak, de meg nem félemlíthette. El lehetünk tehát készülvén a még erősebb, még elkeseredettebb küzdelemre, melynek vége csak a teljes egyenlőség kivívása lehet.

Ettől azonban nem szabad a férfiaknak megijedniök és azt himniök, hogy ha a nők is bejutnak az alkotmány sáncába, ha ők is gyakorolják majd a szavazati jogot, akkor a férfiak szabadsága kisebb lesz. Nem szabad arra gondolnunk, hogy ha majd a nők előtt is nyitva lesz minden kenyérkereső pálya, akkor majd konkurrenciái lesznek a férfiaknak és megnehezítik a helyzetüket, vagy esetleg le is szorítják őket a küzdőtérrel.

A szabadság olyan jog, hogy mentül kevesebben részesülnek benne, annál kisebb és mentül nagyobb száma élvezi az embereknek, annál nagyobb annak ereje és annál fényesebben hinti szét a legszerényebb zugba is áldáshozó sugarait. A zsarnok mindenható szabadsága a nagy néptömeg rabszolgaságát jelenti, de mihelyt megosztom a szabadságot szélesebb néprétegekkel, a szabadság rögtön nő értékében és hatékonyságában s a mily arányban kiterjesztem a szabadságot és ezzel a politikai jogokat a legszerényebb napszámosra, vagy munkásra is, oly arányban növekszik és erősödik a közszabadság és ezzel együtt az én szabadságom is. Kevesek politikai jogait könnyen korlátozhatja, vagy el is veheti a hatalom, de nem teheti meg ezt a nagy néptömegek politikai jogaival.

Szomorúan kellett tapasztalnunk pár évvel ezelőtt, hogy elég volt egy századnyi, az alkotmányra fölesküdt hcnvéd a magyar országgyűlésnek a parlament épületéből való kiverésére és az ország nyugodt maradt, nem törte össze azt a hatalmat, amely a nemzet ezeréves alkotmányáról bebizonyította, hogy csak papíron létezik.

És nem történt volna semmi akkor sem, ha az országgyűlést a törvényes határidőn belül össze nem hívják, hanem jön az absolutizmus, amint nyugodtan eltűrték őseink a nemzet jogainak konfiskálását és a királyi hatalomnak a nemzet jogai rovására való gyarapítását.

— És miért? — fogják kérdezni bizonyára sokan. Azért, mert országgyűlésünk

sem a multban nem képviselte, sem a jelenben nem képviseli a nemzet egyetemet, hanem csak az egyes osztályokat.

Ha az Aranybullát úgy fejlesztik, ahogy az angol Magna Charta fejlődött, ha a nemesség az ott megállapított szabadságjogokat nem rajátítja ki egészen magának, 1514-ben jogot adnak a népnek a helyett, hogy vezérét tüzes trónon megsüssék, magát a népet pedig az eddiginél is nagyobb szolgásgba taszítják, akkor lehet, hogy elmaradt volna a mohácsi katasztrófa. Ha Rakóczi idejében csak a nemesség jogaiért foly a harc, hanem idejekorán beveszik az alkotmány sáncába a népet is, akkor a szatmári békét valószínűleg másképp kötötték volna s az utána következő idő nem a hátramaradás és tespedés, hanem az előrehaladás és virágzás korszaka lett volna. És ha 1848-ban nem történik meg a jobbágytság felszabadítása, akkor a nemesség egymaga nem tudott volna ellenállani az osztrák hatalomnak és az 1849-ben való leveretés után nem jött volna létre az 1867. évi kiegyezés, hanem valószínűleg az osztrák összbirodalomba olvadtunk volna be és képviselőinket a Reichsrathba küldenék.

(Folyt. köv.)

Világkereskedelmi székely vasut.

Valahányszor az erdélyi transverzális vasut kiépítéséről a hírlapokból cikkeket olvasok, mindig arra gondolok, vajjon az erdélyi nagyobb városok piacainak a konstancia kikötő összekapcsolásával a falukra mily anyagi haszon háramlik és a gazdasági irány mekkora lépéssel közeledik ahhoz a magasabb célhoz, melynek elérése a székelyek szociális berendezkedését teljesen átalakítva, a boldogulást, jólétet eredményezné.

Különsen a Borszéki Soma min. tan. által e lap hasábjain is megírt II-ik utszakra gondolok, mely a két székely anyavárost: Marosvásárhelyt és Székelyudvarhelyt érinteni fogja a 81 km. hosszú utvonallal. Ha ez utvonallal mellett elterülő székely községek fejlődését, gazdasági életét, a talajviszonyokat, a termelési módokat vizsgáljuk, arra a tapasztalatra jutunk, hogy e transverzális vasut megépítésével a székelység a keleti piacokhoz jutva, oly gazdasági erőre kap, mely a székelységet örök időkre a nemzetnek védő bástyájává teszi.

Mikor szállóigévé vált az a mondás, hogy ha Erdély — illetve a székelység — elveszett, elvesz Magyarország is, mindnyájan arra gondolunk, hogy a székely népet elpusztulni, önkre jutni engedni oly nagy bűn, mellyel a nemzeti, faji főnmaradás ellen követtetik el a legnagyobb merénylet. E vasut megépítése pedig a székelység főtartását, megerősítését célozza, amely által a nemzetiségiük tulkapásai semmisülnek meg.

Igaz, hogy e székely községek lakói földműveléssel foglalkoznak s e foglalkozás hozzákötöti a népet az édes anyaföldre, de szakít az egyoldalú gazdasági életmai rendszerével és az okszerű gazdálkodás azon módját válassza, mely a befektetett tőke és munka minél nagyobb százalékat hozhassa mint jövedelmet. Önként értetődik, hogy nemcsak a szükséges cikkek előállítására gondol, hanem az iparra, mely a nyers anyagok feldolgozását ide haza biztosítja, miáltal a kereskedelen nyer óriási lendületet. A be- és kiviteli kereskedelem egyes nagy községeknek, melyek helyi viszonyait nézve, már amugyis központi szerepet játszanak, a vidékeken oly piacot terem, mely alkalmas a közvetítőket és termelőket oda, arra a helyre csoportosítani, összecsoportosítani, mely által élénkíti a forgalmat, sok ember nyer foglalkozást s így viruló gazdasági élet jön létre.

Ilyen centrum pedig elég van, ezek kincsbányává tehetik a Székelyföldet. A gabona-, takarmány-, gyümölcstermelés, kereskedelmi növények feldolgozása és értékesítése, bányászat és faipar megszerezheti még az egyszerű kis falunak is a piacot, mely lendületet visz bele a társadalmi életbe; átalakítja a környezetet s a régi konzervatívizmust a haladás váltja fel és ez az ember lelkére is behatással lesz.

A lélek tudás után vágyik, kutat, keres s a szellemi erők oly dolgokat hoznak létre, mik a nemzeti vagyonosodást, jólétet mozditják elő. A haladással a lélek is halad, haladnia kell az erkölcsi életben s világnézete kialakulásával az erős embert állítja ki az élet mezéjére.

A transzverzális vasut építése országos érdek, még pedig a II-ik utszakasz, mely a lejtősgyökeresebb székely községeket fogja érinteni.

Ezért mozduljanak meg a községek vezérferfiái s hassanak oda, hogy a nemzetet védő munkában biztosítsák a székelység érdeke. Föl a munkára most, mikor a kereskedelmi minisztériumban dolgoznak az erdélyi transzverzális vasut kiépítésén.

Mintha látnám, mikor a sajtói malom mellett dübörögve száguld a transzverzális vasut lokomotivja; vajjon a trachit és porfir sziklák összerobbantása után, milyen élet fog költözni a mi szép falunkba?

Bálinth Zoltán

HIREK.

— **A politikai helyzet** változatlan. Az ellenzék eddigi álláspontján marad és erőiesen visszautasítja a miniszterelnök nemzetellenes politikáját. A pártok egyértelműen a további küzdelemre határozták el magukat. Ez előbb utóbb a magyar érdekek győzelmével fog végződni. Nincs kizárva, hogy új választás lesz. Ettől azonban a becsületesen küzdő ellenzéknek nincs mit tartania. A nemzet széles rétegei jól látják a munkapárti törekvéseket, melyek hazánk igába hajlására irányulnak. Erre pedig jóérzésű magyar nem kapható. Jöjjenek hát választani! A nemzet kárára alkudni, nem szabad!

— **A püspöki kar közös pásztorlevele.** A magyar püspöki kar 1911. november 9-én és 10-én megtartott konferenciáján úgy határozott, hogy a gyermek-pasztoráció, illetőleg az ifjúság erkölcsi nevelése érdekében közös szöveget intéz a szülőkhöz és annak a szövegről leendő felolvasását minden templomba kötelezőleg elrendeli. A közös pásztorlevél megírásáért Dr. Prohászka Ottokár székelyföldi püspököt bízták meg, aki azt el is készítette. A körlevelet az összes püspökök kinyomatták és most vasárnap, a nagy böjt első vasárnapján kerül felolvasásra az ország összes templomaiban ez a szülőkhöz intézett szózat.

A körlevél bevezetésében megemlíti azt a mind gyakrabban felhangzó panaszt, hogy az ifjúság romlik és erkölcsi erőtlenkedik. Ebből kifolyólag rá akar mutatni egyes mulasztásokra és nehézségekre, melyek a nevelést akadályozzák, ugyanakkor pedig a szülőket figyelmeztet akarja ajánlani azokat a természetes és természetfölötti eszközöket, mely nevelési munkájukat és annak sikerét biztosítja. Maga a körlevél Krisztus e mondatából indul ki: „Engedjétek a kisdereket hozzám jönni!” Ennek a Krisztusi mondatnak háromféle értelmezését adja, nevezetesen: 1. Jézushoz menni, annyit jelent, mint tisztalelkűnek és erkölcsösnek lenni. S mint-hogy a nevelés munkája a szülőké, a szülők életükkel adjanak példát a gyermeknek. Tanítsák gyermekeiket tiszteletre, figyelemre és önmegtagadásra, hangoztassák előtte folytonosan, hogy van, amit szabad és van, amit nem szabad tennie. Szoktassák őket rendre és mértékletességre. 2. De annyit is jelentenek a fentebb idézett krisztusi sza-

vak, hogy meleg, eleven gyakorlati vallásosságra kell a gyermekeket nevelni. Ezen fírad az iskola és a hitoktatás, de ne hiányozzanak a munkából a szülők sem. Mert amire valakit nevelni akarunk, arról nem elég beszélnünk, hanem ha keresztény életéről és neveléséről van szó, akkor nekünk magunknak kell keresztény életet élnünk s azt példánkkal a gyermek lelkébe oltanunk. 3. Krisztushoz úgy járulnak igazán a gyermekek, ha gyakran járulnak a szentségekhez, így kiváltképpen a gyónáshoz és a szentáldozáshoz. Ez utóbbiakra főleg azért van szükség, mert a nevelés ugyancsak rászorul oly behatásokra, melyek mélyebben szántanak a gyermek lelkében, s a szentségeknek valóban ilyen a hatásuk.

— **Új közjegyző.** Dr. Horváth Kálmán székelyudvarhelyi közjegyző helyettest Dr. Horváth Károly székelyudvarhelyi közjegyző testvérét, az igazságügyi miniszter Székelyföldre közjegyzőnek nevezte ki.

— **Motorbenzin ára.** A székelyföldi kereskedelmi és iparkamara tudatja a érdekeltekkel, hogy a keresk. miniszter az 1912 febr. 9-én 9932. sz. 2. kelt rendeletével az adómentes motorbenzin mérsékelt eladási árát az évi február hó 15-től kezdődőleg, az érdekelt ásványolaj finomító gyárakkal történt megállapodás alapján 6 kónapra, illetőleg további intézkedésig métermázsánként 18 (tizennyolc) koronában állapította meg.

— **Kinevezés.** A pénzügyi miniszter Biró Lajos igazolványos csendőrmestert a XI. fizetési osztályba ideiglenes minőségű pénzügyi irodatisztnak nevezte ki a székelyudvarhelyi pénzügyigazgatósághoz.

— **Csak Mauthner-féle magvakat** vásárolnak helyesen gondolkodó, számító gazdák és kertészek még akkor is, ha mások olcsóbbak volnának, mert tapasztalatból tudják, hogy ez csakis a magvak rovására és a vetők kárára lehetséges.

— **Árumintakiállítás keleten.** A székelyföldi kereskedelmi és iparkamara tudatja, hogy a m. kir. Kereskedelmi Múzeum igazgatósága Belgrádban Sofiában f. évi április és májusban 14—14 napra terjedő árumintakiállítást rendez, a melyen bemutatja azon mezőgazdasági és ipari termékek mintáit, a melyekre a mondott helyeken vevőt keres. Kollektívval jelentkezni kell a nevezett igazgatóságnál (Akadémia-utca 3.) a lehető legrovidebb idő alatt.

— **Tanítók gyógyfürdője és üdülőtelepe.** A nagy társadalommal összeforrott tanítóság gazdasági érdekeit egyetlen jelenség oly közelről nem érinti, a fizetés rendezéstől eltekintve mint a tanítók társadalmi gyógyfürdője és üdülő-telepének szervezése. A hazai tanítóságon, tanítóegyesületeken kívül az egész nagy társadalom, pénzintézetek, vállalatok, a községi és városi képviselő-testületek sietnek részvényjegyzéseikkel a közegészségügy szolgálatába állítandó fürdő hathatós támogatására, mert ez nemcsak az ösztanító-ság, de egyúttal az egész nagy társadalom és tanuló ifjúság olcsó árszábasu gyógyfürdője lesz a Szejke Székelyudvarhelyt és üdülőhelye az Uzonka-fürdő Nagyban. A tanítóság ezen országos intézménye iránt érzett kiváló rokonszenv megnyilatkozásának számtalan példája jelentkezik nap-nap után, de a 200 lelket számláló Székelymagyaros község képviselőtestületének és lelkes tanítójának példája tán a legmegkapóbb. Ugyanis midőn a képviselőtestület megtakarított csekély községi vagyonát mindenképpen a tanítók fürdőjének részvényvásárlására akarja fordítani, de az nem tesz ki 26 koronát: Rozsondai István tanító ennek kiegészítésére felajánlja, község által fizetett tanítónyúlási napi és fuvardíját, s így vesz egy részvényt, csak hogy elsegítse a tanítóság és a társadalom együttes közérdekét. Sárosvármegye kir. tanfelügyelője pedig lelkes felhívásban kéri a tankerületében működő tanítókat, a tanítók társadalmi fürdőjének részvényjegyzéssel és részvényjegyzésgyűjtéssel való támogatására. Az alakulás alatt álló fürdői részvénytársaság ügyeit Gyermes Mihály ig.-tanító Székelyudvarhely intézi.

— **Csomagoló papír** kilószámra kapható a lap kiadóhivatalában. Kossuth-utca 31.

Törvénykezés.

A „Magyar Köztársaság” pöre Szegedről jelentik: Dr. Nagy György ügyvéd, volt országgyűlési képviselő, mint ismeretes, „Magyar Köztársaság” című lapjában Kossuth Lajos országa címmel cikket ír, amelyért a szegedi ügyészség az alkotmányos állameszme nyomtatvány útján elkövetett megtámadása miatt vádat emelt ellene. A pört hétfőn tárgyalta a szegedi esküdbíróság. Az ügyészség a szegedi ügyvédi kamarától kérte Nagy György fölfüggesztését, de a kamara visszautasította, kijelentvén, hogy Nagy György cselekménye nem dehonesztáló. A tárgyalásra Hódmezővásárhely kétszáz polgára érkezett Nagy Györggyel Szegedre, Budapestről pedig harminchét egyetemi polgár rándult le s megjelent Kecskemétről az agastyán Szappanos István volt országgyűlési képviselő is. A vádat Dr. Szapár József királyi ügyész képviselte. A vádlott védő nélkül jelent meg. Nagy György ügyvéd védelmére több tanura hivatkozott, közöttük Székely igazságügyminiszterre és Szapár ügyészre, aki a vádat képviselte és kérte tanuként való kihallgatásukat. A bíróság a kerelmet elutasította, amely után az ügyész mondotta el negyedórás vádbeszédét, majd Nagy György terjesztette elő védelmét, miközben az elnöklő Pókay Elek kétszer rendutasította, mert a király személyéről tiszteletlenül nyilatkozott. Nagy György egyórás vádbeszédét a hallgatóság megéljenizte. Fél kettőkor határozathozatalra vonultak vissza az esküdtek és mintegy tíz percig tartó tanácskozás után Pásztor József lapszerkesztő, az esküdtek főnöke kihirdette a verdikket, melynek alapján a bíróság a vádlottat fölmentette. Nagy Györgyöt párhivai a törvényszék épülete előtt lelkes éljenzéssel és tüntetéssel fogadták.

Közönség köréből *

Keressük a — főszolgabíró urat!

Különböző fontos és sürgős ügyekben szükségessé vált a székelykeresztúri főszolgabíró ur a folyó február hó 9-étől 20-ig terjedő időben. Miért is naponta, sőt minden egyes vonat beerkezése után többen irodájában és hivatalában kerestük.

Ezen oknelküli fáradozások után a főszolgabírói osztályokban ama tudakozódásunkra, hogy:

Mikor jön a főszolgabíró ur az irodájába és mikor lehet a főurat irodájában megtalálni? Azt a feleletet adták, hogy:

— Az iroda összes személyzete sem tudja, hogy hol és merre van és mikor jön haza, s legkevésbé tudják azt, hogy mikor fog az irodájában megjelenni!

Ezért tekintetes Szerkesztő Ur legyen szíves becéss lapja útján a székelykeresztúri főszolgabíró ur megkeresésére indulni, hogy ha jobbnak látja, úgy a szükséges táviratok és telefonozások útján, a főur keresésére és feltalálhatóságában közre működni, mert szerfölött nagy veszteségünkben, még majd úgy járnánk, mint a közmondásossá vált „remetei pipa”, melynek — megrepedt volt (szegénykének) a szíve.

Ha netalán véletlenül arról értesülnénk, hogy valamely sport-versenyen a hó alá vagy vízbe fúlt volna (Ne féljenek! Rossz fejsze nem vész el a favágóról... Szédőgyerek.), úgy járásunk összes községeit a legmélyebb gyászba borítaná!

Siessen! Siessen édes, kedves Szerkesztő Ur! Kéri Székelykeresztúron, 1912. február hó 20-án d. u. 5 órakor számtalan

E rovatban minden közérdekű felszólalásnak helyet adunk a beküldő felelősségére Szerk.

Szerkesztői üzenetek.

Per amorem. Megkaptuk. Sorát ejtjük. — Figyeljük. A beküldött közleményt felhasználjuk. A „pénztár” viselt dolgai általános visszatérést keltenek. Azokkal, mint eddig, kötelezőszerűleg foglalkozunk. Csak tessék konkrét esetekkel előállni. Miniket befolyásolni nem lehet. — **Közbírtokosság.** Nekünk meg van a magunk véleménye ama törekvés-szel szemben, mely az erdőkihágásokra — több fogházat javasol. Mi azt szeretnénk, ha fogházak helyett iskolákat építenének és okos, helyes közigazgatási politikával, szeretettel segítenének a népen. Az erőszak, fogház csak növeli a rosszat és irtja, pusztítja a jót. Erre az életben elég példa van.

888—1912. tkvi

Hirdetmény.

Kányád községre nézve az 1892. XXIX. t.-c. értelmében a tényleges birtokosok tulajdonjogának a telekkönyvekbe való bejegyzése és a telekkönyvi bejegyzések helyesbítése iránti eljárás befejeztével, ez azzal a felszólítással tétetik közzé:

1. hogy mindazok, kik az 1886. XXIX. t.-c. 15. és 17. §-ai alapján ideértve e §-oknak az 1889. XXXVIII. t.-c. 5. és 6. §-aiban és az 1891. XVI. t.-c. 15. § a) pontjában foglalt kiegészítéseit is, valamint az 1889. XXXVIII. t.-c. 7. § a és az 1891. XVI. t.-c. 15. § b) pontja alapján történt törlesztések érvénytelenségét kimutathatják, e végből törlési kereseteket hat hónap alatt vagyis az 1912. évi augusztus 25-ik napjáig bezárólag telekkönyvi hatósághoz nyújtsák be; mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelté után indított törlési kereset annak a harmadik személynek, aki időközben nyilvánkönyvi jogot szerzett, hátrányára nem szolgálhat;

2. hogy mindazok, akik az 1886. XXIX. t.-c. 16. és 18. §-ainak eseteiben — ideértve az utóbbi §-nak az 1889. XXXVIII. t.-c. 5. és 6. §-aiban foglalt kiegészítéseit is a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzése ellenében ellentmondással élni kívánnak, írásbeli ellentmondásaikat hat hónap alatt vagyis az 1912. évi augusztus 25-ik napjáig bezárólag a tkvi hatósághoz nyújtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelté után ellentmondásuk többé figyelembe vétetni nem fog;

3. hogy mindazok, kik az 1. és 2. pontban körülírt eseteken kívül az eljárás és az ennek folyamán történt bejegyzések által előbb nyert nyilvánkönyvi jogokat bármelyirányban sértve vélik, ideértve azokat is, akik a tulajdonjog arányának az 1889. XXXVIII. t.-c. 16 §-a alapján történt bejegyzését sérelmesnek találják — e tekintetben felszólásukat tartalmazó kérvényüket a tkvi hatósághoz hat hónap alatt, vagyis 1912. évi augusztus 25-ik napjáig bezárólag a telekkönyvi hatósághoz nyújtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő elmúltá után az említett bejegyzéseket csak a törvény rendes útján és csak az időközben nyilvánkönyvi jogokat szerzett harmadik személyek jogainak sérelme nélkül támadhatják meg.

Együttal figyelmeztetnek azok a felek, akik a kiküldöttnek eredeti okiratokat adtak át, hogy mennyiben azokhoz egyszersmind másolatokat is csatoltak, vagy ilyeneket pótlólag benyújtának, az eredetieket a tkv hatóságnál át vehetik.

A kir. járásbíró, mint tkvi hatóság.

Okföld, 1912. évi február hó 17.

Földes s. k. kir. jbiró.

A kiadmány hitelül:

Wermescher, kir. telekkönyvvezető.

Sz. 227—1912. v. t.

Hirdetmény.

Segesvár városának kormányhatóságilag engedélyezett

tenyésztő-állatvásárlására

folyó évi március hó 12-én fog az új marhavásártéren megtartatni.

A vásár alkalmával díjak 700 K összegben fognak kiosztatni.

Helypénzek vagy más díjak nem szedettek.

Díjakban csakis azon nagykülföldi vármegyei tenyésztők részesíthetők, kik bizonyítvánnyal igazolják, hogy a díjazandó állat legalább 3/4 (háromnegyed) év óta birtokukban van.

A városi tenyésztő-állatvásárlással kapcsolatosan a segesvári járási főszolgabíró külön hirdetménye szer-

int járási tenyész-állatdíjazás is fog megtartatni.

A marhavásárlás feltétlenül elhozandó. A vásár alkalmával községek és földbirtokosok tenyészállatokban való szükségletüket fedezhetik.

Segesvár, 1912. évi február hó 10.

A városi tanács.

Italmérők

zives figyelmébe ajánljuk aetherikus olajok, esszencia- és gyümölcs-szörpgyárunkat Használati utasítással és árjegyzékkel ingyen s bérmentve szolgálunk.

Fischer Testvérek

esszencia gyára Szatmár. Ügynököket magas jutalékkal felveszünk.

Szám 1207—1912. tkvi.

Árverési hirdetmény kivonat.

A székelyudvarhelyi kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság közölni teszi, hogy Szabó Dénesné és társai végrehajtónak, Szabó Ákos végrehajtást szenvedő elleni 1091 K 86 fill. tőke követelés és járási végrehajtási ügyében a székelyudvarhelyi kir. törvényszék területén levő és a vágási 832 sz. tjkvben A† 1 rsz. 277, 278. hrsz. alatt felvett ingatlan a C. 3 alatti haszonélvezeti jog fenntartása mellett 55 korona; a 2. rdsz. 280 hrsz. ingatlan a C. 3 alatti haszonélvezeti jog fenntartása mellett 121 korona; a 3. rsz. 284, 285. hrsz. a C. 3. alatti haszonélvezeti jog fenntartása mellett 385 korona; az 5. rsz. 4712, 4715. hrsz. a C. 3 alatti haszonélvezeti jog fenntartása mellett 290 korona; a 6. rsz. 2651, 2652/1 2653, 2654. hrsz. a C. 3 11 korona; a 7. rsz. 279/2. hrsz. ingatlan a C. 3 alatti haszonélvezeti jog fenntartása mellett 23 korona 10 fill.; 8 rsz. 2445. hrsz. ingatlan a C. 1, 2. alatti haszonélvezeti jog fenntartása mellett 310 korona ezennel megállapított kikiáltási árban az árverést elrendelte és a fentebb megjelölt ingatlanok az 1912. évi március hó 11-ik napján d. e. 9 órájkor a Vágás községi házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási ár alatt is el fognak adatni.

Árverezni szándékozók tartoznak a kikiáltási ár tíz százalékát készpénzben, vagy óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni.

A királyi törvényszék, mint telekkönyvi hatóság.

Szekelyudvarhely. 1912. febr. 12

DÓSA tkvvezető.

1810—1912 tkvi. sz.

Hirdetmény.

Úlke községre néve az 1892. XXIX. t.-c. értelmében a tényleges birtokosok tulajdonjogainak a tkvi könyvekbe való bejegyzése és a telekkönyvi bejegyzések helyesbítése iránti eljárás befejeztével,

ez azzal a felhívással tétetik közzé:

1. hogy mindazok, kik az 1886. XXIX. t.-c. 15. és 17. §-ai alapján ideértve e §-oknak az 1889. XXXVIII. t.-c. 5. és 6. §-aiban és az 1891. XVI. t.-c. 15. § a) pontjában foglalt kiegészítéseit is — valamint az 1889. XXXVIII. t.-c. 7. §-a és az 1891. XVI. t.-c. 15. § b) pontja alapján történt bejegyzések vagy az 1886. t.-c. 22. §-a alapján történt törlesztések érvénytelenségét kimutathatják, e végből törlési kereseteket hat hónap alatt vagyis 1912. évi augusztus hó 26. napjáig bezárólag a telekkönyvi hatósághoz nyújtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelté után indított törlési kereset annak a harmadik személynek, aki időközben nyilvánkönyvi jogot szerzett hátrányára nem szolgálhat;

2. hogy mindazok, akik az 1886. XXIX. t.-c. 16. és 18. §-ainak esetei-

ben ideértve az alábbi §-nak az 1889. XXXVIII. t.-c. 5. és 6. §-aiban foglalt kiegészítéseit is — a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzése ellenében ellentmondással élni kívánnak, írásbeli ellentmondásukat hat hónap alatt vagyis 1912. évi augusztus hó 26. napjáig bezárólag a telekkönyvi hatósághoz nyújtsák be, met ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelté után ellentmondásuk többé figyelembe vétetni nem fog,

3., hogy mindazok, akik az 1. és 2. pontban körülírt eseteken kívül az eljárás és az ennek folyamán történt bejegyzések által előbb nyert nyilvánkönyvi jogokat bármely irányban sértve vélik, ide értve azokat is, akik a tulajdonjog arányának az 1889. évi XXXVIII. t.-c. 16. § alapján történt bejegyzéseket sérelmesnek találják, e tekintetben felszólásukat tartalmazó kérvényüket a telekkönyvi hatósághoz hat hónap alatt, vagyis 1912. évi augusztus hó 26. napjáig bezárólag a telekkönyvi hatósághoz nyújtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő elmúltá után az említett bejegyzéseket csak a törvény rendes útján és csak az időközben nyilvánkönyvi jogokat szerzett harmadik személyek jogainak sérelme nélkül támadhatják meg.

Együttal figyelmeztetnek azok a felek, akik a kiküldöttnek eredeti okiratokat adtak át, hogy a mennyiben azokhoz egyszersmind egyszerű másolatokat is csatoltak, vagy ilye-

dekert pótlólag benyújtának, az eredetieket a telekkönyvi hatóságnál átvehetik.

A kir. törvényszék, mint tkvi hatóság.

Szekelyudvarhely, 1912. febr. 10-én

Bel'a Kálmán s. k.

kir. tszéki albiró,

A kiadmány hitelül.

DÓSA kir. tkv vezető.

B O R I!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornagykereskedőné.

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható. A kedvező szüreti kilátásokra való tekintetből ármérséklés

Tejes bárányhúst

állandóan a legfrissebb minőségben érkező öt kilóig 8 K, azon felül különként 1 koronaért és bárhova elküldi utánvétellel: **Kassay Dénes szűcs Székelyudvarhely, Bethlen utca 27. sz. lakásaól.** Ugyan ilyen olcsón árul a „Szűcsök Bárányhús csarnoká”-ban is a piacon. Vidéki megrendeléseket azonnal és a legpontosabban teljesít.

Már megnyílt Székelyudvarhelyt Kossuth-u. 25. sz. a. az új férfi és női divatáruház

Nagy választék mindennemű férfi, fiu, női és leányka készruháiban, női kosztümök, pongyolák és különféle bluzokban. Állandó raktár mindenféle női és férfi divatcikkben.

Tisztelettel van zerencsénk a n. é. városi és vidéki közönség becses tudomására adni, hogy március hó 1-én Székelykeresztúron, a Konrád József féle házban **Karres Samu építész** vezetése alatt

építési és tervezési irodát

nyitunk. — Támaszkodva több évi bel- és külföldi e szakmában szerzett tudásunk- és tapasztalatainkra, azon helyzetben vagyunk, hogy bármilyen kivitelű a magas-, mély-, hid- és vízépítésetbe előforduló irodai és gyakorlati munkákat elvállaljuk. Ugyiszintén családi lakóházak, iskolák, község-házak, gazdasági épületek tervei, költségvetéseinek elkészítését is felelősség mellett teljesítjük. Szükség esetén pedig az **építkezésekhez** a legolcsóbb feltételű **törlesztéses kölcsönt** szerzünk.

Hivatkozunk még arra, hogy építési irodánk m gnyitása a helyi és vidéki e szakmabeli szükségre támaszkod a, célul tűzte ki magának az építészeti terén ugy a városon, mint a vidéken oly építményeket létesíteni, a mely k első sorban gyakorlatilag, de esztétikai külsejükkal is a céljuk és mivoltuknak minden tekintetben megfeleljenek.

A n. é. közönségnek malomipar vállalatunkkal szerzett nagybecsű bizalmát ezen új vállalat alapításához is kérve, oly ígérettel vagyunk, hogy megbízásaik teljesítésében mindenkor a pontosság és lelkiismeretesség elvei fognak vezérelni.

Teljes tisztelettel:

Karres Testvérek

Telefon 4. sz.

építészek.